

2. *Ніронович-Качмар І.* Реклама у пресі: теоретико-історичні засади // Вісник Львівського університету. Серія журналістика. Львів, 2012. Вип. 33. С. 200—207.
3. *Обласова О. І.* Посібник до вивчення дисципліни «Історія реклами». Дніпропетровськ, 2015. 39 с.

Микола Тимошик

МІСІЯ, КРЕДО ТА ЕТИКА УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА НА ЧУЖИНІ: УРОКИ ДЛЯ СУЧАСНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗМІ

(За матеріалами діаспорної преси післявоєнного періоду)

Зроблено першу спробу комплексно дослідити проблематику, пов'язану із призначенням, завданнями та моральними засадами діяльності журналістики зарубіжного українства. Це дослідження уведено в контекст затяжної кризи моралі, яку переживають нинішні національні ЗМІ. З'ясовано причини та наслідки т. зв. газетних війн, що призводили до послаблення єдності українців у діаспорі та розчарування чужинцями здатності самими українцями самостійно вирішити задаване «українське питання». На основі аналізу численних публікацій виокремлено кредо української журналістики на чужині та окреслено коло її завдань.

Ключові слова: *преса зарубіжного українства, місія, кредо та етика української журналістики, криза моралі журналістики, газетні війни, еміграція, публіцистика, покликання журналіста, відповідальність журналіста.*

The first attempt to comprehensively explore the problems connected with the purpose, tasks and moral principles of the activities of foreign Ukrainian journalists has been made. This study was introduced in the context of the protracted crisis of morality experienced by the contemporary national media. The reasons and consequences of the so-called «newspaper wars», which resulted in a weakening of the unity of Ukrainians in the diaspora and the frustration of strangers as for the ability of Ukrainians to resolve the prepressed «Ukrainian question» themselves have been clarified. Based on the analysis of the numerous publications, the credo of Ukrainian journalism in a foreign country has been distinguished and the scope of its tasks has been outlined.

***Keywords:** the press of foreign Ukrainians; mission, credo and ethics of Ukrainian journalism, crisis of journalism morality, newspaper wars, emigration, publicism, journalist's call, journalist's responsibility.*

Актуальність теми

Ключовими словами цієї статті є місія, кредо та етика української журналістики на чужині.

Розглядаючи місію того чи того періодичного друкованого органу, який засновувався на чужині окремими одинаками-відчайдухами чи певними громадськими рухами чи об'єднаннями, автор має на оці передусім виняткову роль або високе призначення, яку відводить собі така особистість чи організація в житті тої чи тої спільноти.

Визначаючи в загальних рисах таку місію, засновники друкованих ЗМІ конкретизують її в своє кредо — своєрідний символ віри, світогляду, переконань. Ідеться тут про вибір життєвих, професіональних, політичних, моральних цінностей, орієнтирів, поведінки, яких редакція такого друкованого органу має дотримуватися.

Етичні засади діяльності журналістських колективів обумовлюються мораллю, звичаями, нормами своєї поведінки, яка базується на сукупності моральних правил певної суспільної чи професійної групи.

Однією з головних проблем, яку від початку доводилося розв'язувати кожному редакційному колективу в еміграції, — як досягти дотримання базованих на моральних і життєвих принципах цілей і завдань редакційної політики за умов непрогнозованих реалій еміграційної дійсності.

Актуальність розв'язання цієї проблеми в усі часи набувала неабиякої гостроти. Надто ж у періоди становлення та нових етапів розвитку українського організованого життя на чужині. Уроки цього явища для сучасних українських ЗМІ, які переживають кризу моралі в тріаді «преса—читач—правда», важко переоцінити.

Стан розробки проблеми

Ця актуальна тема ще не стала предметом спеціальних досліджень у сучасному журналістикознавстві. Принагідно її торкалися Оксана Дзвінчук [2], Сергій Козак [5], Оксана Кушнір [7], Аліна Тимошик-Сударикова [12].

Завдання з розкриття окресленої теми:

— з'ясувати причини актуалізації проблеми відповідальності української журналістики та ролі журналіста на еміграції;

— проаналізувати змістові посили т. зв. газетних війн на шпальтах періодичних видань;

— виокремити із публікацій на газетні теми кредо української журналістики на чужині;

— окреслити коло завдань, які покликана була розв'язувати преса зарубіжного українства у повоєнну пору.

Причини актуалізації проблеми відповідальності української журналістики та ролі журналіста на еміграції

Наприкінці 1948 р. в одному з німецьких видавництв вийшла друком книжка з промовистою назвою «Ukrainer uber sich seldst» [«Україна про себе»].

Цією книжкою було нанесено велику кривду українському народові. Адже в передмові до неї було чітко стверджено, що українці історично не є здібними до налагодження державного життя, що їхня загадкова слов'янська душа спішить винести зі своєї хати на базар для публічного паплюження все те зі свого власного життя, що в інших народів прийнято полагоджувати в кабінетах, на закритих нарадах, під грифом «для службового обговорення».

Утім, німецькі журналісти, які упорядкували й видали цю книжку, тут ні до чого. Адже зміст її складали рясні витинки з численних публікацій самої української еміграційної преси, що, як гриби після дощу, повсюдно виникала в німецьких таборах Ді-Пі та й в інших країнах Західної Європи. Залишалось лише відібрати та упорядкувати той компромат на самих себе окремим виданням.

Фактично виходило так, що на задавнену хворобу української спільноти, яка перейшла на сторінки її преси, українським журналістам і письменникам на еміграції вказали німці.

І то було сильним холодним душем, спонукою застановитися, отямитися, зупинитися, оглянутися, переглянути те, що відбувалося на початковому етапі національного пресотворення на чужині.

За уважного перегляду підшивок таких газет картина справді виглядала сумною. Шпальти друкованих ЗМІ української діаспори дихали гострими конфліктами, страшними звинуваченнями, сенсаційними викриттями, палким з'ясуванням стосунків.

Особливо це стосувалося громадсько-політичних тем.

Непорозуміння, які в зародку здебільшого мали особистісний характер, потрапляючи на газетні шпальти, згодом набирали розмірів всенациональної проблеми. Надаючи місце для публічного з'ясування подібних конфліктів, така преса мимоволі спонукала до створення групівщини, партійництва, кулуарних домовленостей.

Подібне відбувалося і в оцінці давньої й зовсім свіжої в пам'яті тодішніх сучасників історії України.

Прихильники різних політичних таборів, які опинилися в еміграції, здавалося, змагалися в підборі емких епітетів, щоб, у міру власних переконань, прилюдно паплюжити таку минувшину: одні били гетьманщину, інші — петлюрівщину, одні — Мазепу, інші — Хмельницького. Зі сторінок преси у гострій формі продовжували з'ясувати між собою стосунки бандерівці й мельниківці, православні й католики, представники старої й молоді еміграції.

Як результат — знівельований, спотворений один із драматичних і героїчних періодів боротьби українства за незалежність і волю, добровільно надані чужоземним і своїм опонентам оберемки повисмикуваного з історичного контексту рясного фактажу, що став слугувати компрометуючим матеріалом проти самих українців. Тому й не дивною була поява тієї викривальної книжки, видання якої здійснили німці.

Видана чужинцями з легкої подачі українців, гірка правда про них самих засвідчувала, як уважно перечитували в ту пору українську пресу в столицях світу.

Оприлюднення чужинцями такої «гіркої правди» про українство, з подачі його ж самого, несло три найголовніші загрози для ще не зорганізованої, ще не укріпленої кількасоттисячної української спільноти, розкиданої в різних країнах західного світу.

Загроза перша. Ставилося під сумнів можливість позитивного розв'язання задавненого з історичного погляду «українського питання» з допомогою урядів провідних країн Європи.

Загроза друга. За умов безпощадного критиканства й групових воєн за «гетьманські булави», повсюдного взаємного підтасовування фактів далеко не чесними засобами формувалися відповідні смаки читачів, свідомість яких ще не була устійнена.

Загроза третя. З труднощами створювана за рахунок коштів самих українців, така преса не формувала націєтворчого стрижня,

а розхитувала його, формувала в душах читачів нахили і настрої, що не сприяли об'єднанню та злагоді.

Про газетні війни між своїми

Ключем для відтворення і вивчення явища з'ясування міжособистісних, міжгрупових і міжпартійних стосунків, яке вихлюпнулося на шпальти преси і пізніше отримало назву «газетні війни», слугуватиме в цьому дослідженні розлога редакційна стаття «Надуживання преси», що її оприлюднила лондонська «Українська Думка» [9].

На основі цієї статті, а також низки інших публікацій діаспорної преси на цю тему виокремимо головні ознаки явища газетних війн:

— стало неписаним правилом для публіциста, який пише на громадсько-політичні теми, конче когось «ударити»;

— невироблений політично, український загальний смак дуже швидко ввійшов у смак «приперченої» газетно-брошурної лектури, охоче споживав її;

— якщо в газетному номері не було якоїсь пікантності, газета вважалася яловою, беззубою і нудною;

— кожен із публіцистів, навіть якщо він початківець, прагнув бути гострим памфлетистом, а кожне друге пресове повідомлення з місць — якщо не алілуйщина, то пасквіль;

— один табір мобілізує найздібніші пера, щоб доказати, що противний табір до нічого присутнього не здатен;

— вислід такої непримиренної міжтаборовості: в очах стороннього чужинця скомпрометовані одні й другі, а найбільше — Україна;

— у культурному світі вже так заведено, що деякі конфліктні міжпартійні чи міжособистісні речі полагоджуються без публічного галасу;

— не кожна справа надається на те, щоб нею потрясати в пресі.

Аналіз викривальних публікацій цього періоду дає підстави наводити немало прикладів про те, як непродумана наперед публічна дискусія може кинути тінь на все українське життя, що віддзеркалюється в пресі.

Візьмемо серію публікацій Івана Багряного, які стосувалися проблеми кадрів майбутнього державного будівництва і які мали неоднозначну оцінку в українській і чужинській пресі. В основі автор мав слухність у своїх вбивчих аргументах. Тільки такого тонкого і складного питання, як здатність (чи нездатність) українців, після століть підневільного життя, взяти на себе відповідальність за творення держави, не вирішити прилюдно. Його навіть не варто, з уваги на добро справи, порушувати в пресі. Реакція ж численних опонентів українського відродження виявляє, що українці, на жаль, не були готовими до публічних дискусій із найголовніших питань нашого життя.

Гострокритична і правдива стаття лондонської «Української Думки» викликала жвавий відгомін не лише в Англії. Її передрукували, скажімо, «Християнський Голос» і «Українське Слово» в Німеччині, солідаризуючись у такий спосіб із «Українською Думкою».

Актуальна на ту пору тема про відповідальність українського журналіста і журналістики на еміграції мала продовження. Незабаром статтю Юрія Кошельняка «Преса і громадянство: еміграційна преса, статті “з перцем” і “ложка дьогтю”» «Українська Думка» спонукала читачів ширше глянути на порушену проблему [6].

Навівши низку прикладів т. зв. надуживання друкованим словом чи не всіма редакціями часописів і чоловіми публіцистами, автор пропонує покласти нарешті край дріб'язковій розсвареності нашої еміграції, принизливому хуторянству і завеликому надлишку забарного дьогтю в наших пресових публікаціях. Ми за критику, за дискусію, наголошує читач, але компетентну, вільну від «перетягування шнура».

Про газетну війну проти осіб як набридлу і непристойну для будь-якого поважного друкованого часопису йшлося і в наступному числі газети в замітці читача М. Левицького.

Із прискіпливого аналізу публікацій цієї проблематики на шпальтах діаспорної преси зримо впливає одна з причин цього явища: після тривалих років вимушеного мовчання під окупаційними режимами, українська преса, отримавши вільні умови розвитку на теренах демократичної Європи, не зуміла сповна скористатися цією демократією, пішла на поступки окремих груп, які ви-

користували силу друкованого слова з корисливою метою. Таке надуживання друкованого слова для партійних цілей створює ідеальну нагоду для розчарування і критики українців чужинцями.

Кредо української журналістики на еміграції

Аналіз річників провідних українських газет зарубіжного українства засвідчує, що низка редакцій незмінно дбала про свою репутацію як об'єктивного понадпартійного органу української загальнонаціональної думки. Це властиво, зокрема, лондонській «Українській Думці». Щоразу, коли у громадському житті українців час від часу виникали конфлікти і кризи, ця редакція вважала за необхідне ще і ще раз заявляти своїм читачам про незмінність своїх програмних засад. Так було і в непростий період кінця 40-х рр. ХХ ст.

Звернемо увагу на редакційну статтю «Слово до наших читачів: Кілька завваг про позиції і завдання “Української Думки”». За умов чергового сплеску внутрішніх конфліктів у середовищі української еміграції, редакція наголошує на вірності своїй декларованій від початків заснування подвійній місії:

1. Бути переконливим доказом існування зорганізованості української спільноти;
2. Бути візитівкою і репрезентантом цієї спільноти перед цілим світом.

Стаття цінна тим, що в ній сформульовано своєрідне кредо українського журналіста, яке адресувалося колегам по перу з інших подібних видань та читачам із надією, що своїми дописами вони підтримають три найголовніші принципи їхнього журналізму. Суть цих принципів фокусувалася на незмінному дотриманні вимог «Трьох П»: Порядності, Професіоналізму, Патріотизму.

Зважаючи на дивну суголосність та гостру актуальність викладених тут думок для сучасних українських журналістів, ось цей фрагмент статті варто подати без скорочення:

«Модерна духовна криза, яка принесла цілому світові жахливі нещастя, виникла з того, що в прилюдному житті народів запанувала всевладно фраза. Фраза заступила думку. Фраза — це продукт, що вийшов з компромісу правди з брехнею. Фраза — це голо-

вний інструмент пропаганди. А як відомо, головною метою пропаганди є обстріхувати нарід і відучувати людей думати.

Ми хочемо давати думку. Це значить — кожне явище з українського чи чужого світу оцінювати з погляду української думки та українських інтересів. Це значить бути органом української прилюдної опінії. А з цього наш обов'язок — творити ту опінію та піддержувати її, бо прилюдна опінія — це необхідна передумова того, щоб нарід був справді народом. Як людина, якій знищено совість, перестає бути людиною, так нарід без прилюдної опінії перемінюється в юрбу, масу. Публічна опінія — це голос народної совісті, це той невидний, але необхідний провідник, без якого народ скоріше впаде в провалля. Але щоб була публічна опінія, має бути незалежна преса. Газета, яка в якийсь спосіб перестає бути речником загальнонаціональних інтересів, стає рупором бажань і поглядів того чинника, стає пресою партійною.

Одиноким критерієм, який керує редакцією, має бути совість редакторів, їх почуття відповідальності, їх відданості національним інтересам народу, з якого вони вийшли» [11].

Глибокий, переконливий, правдивий, патріотичний текст, який не може й сьогодні залишати байдужим кожного, хто читатиме його. Більше того, цей текст є особливо актуальним для нинішніх реалій української національної журналістики. Зосібно тієї її провідної за обсягом впливу на читача (слухача, глядача) частини, очільникам якої серцевина української думки, українських інтересів, їхня домінуюча роль у журналістських сюжетах є чужими, несприйнятливими, далекими від пріоритетів. Адже упродовж останніх десятиліть такі очільники віддані не «національним інтересам народу, з якого вони вийшли», а клановим олігархічним групам, які всі роки незалежності України продовжують не лише грабувати її, а й вихолощувати з її душі національне, народне, самобутнє.

Головніші завдання преси

У згаданому зверненні до читачів були конкретизовані завдання часопису. Викладаючи їх у цифровій послідовності, редакція цим самим давала своєрідні рекомендації своїм постійним авторам і новим дописувачам: на які теми потрібно писати, яких критеріїв у написанні варто дотримуватися.

Ось ці завдання.

1. Бути речником поневоленої Батьківщини і сказати світові те, що хотів би сказати український народ, якщо міг би вільно висловлювати свої бажання й думки.

2. Бути духовним помостом між еміграцією і Рідним Краєм.

3. Обстоювати ідеї громадянського замирення й конечність об'єднання всіх національних сил.

4. Піддержувати в рівній мірі обидві Церкви українського народу.

5. В українських справах на міжнародному рівні — соборність України.

6. Проповідувати в українських справах та на терені Великої Британії необхідність зберегти єдність громадської організації [11].

Як ці декларовані завдання реалізовувалися в подальшому?

Однією із ефективних форм ставали відкриті звернення редакцій щодо необхідності вироблення єдиного підходу до вирішення важливих громадських справ.

Так було у випадку створення і ствердження по завершенню Другої світової війни єдиного національно-державного центру українства у західному світі — Української Національної Ради (УНРади). Зокрема, у числі від 6 березня 1948 р. «Українська Думка» закликала все громадянство підтримати УНРаду. «Це наша турбота про подальшу консолідацію українства за кордоном, проти спроб ворогів роз'єднати українські сили, — підкреслюється у зверненні. — Не допускається, щоб критика УНРади стала причиною для нівечення реальних добутків української консолідації» [4].

Ще один приклад.

У січні 1966 р. виповнювалося п'ять років, як за вказівкою Москви у столиці радянської України Києві було створене Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном. І ці п'ять років треба було для цього, щоб українська спільнота на еміграції остаточно могла усвідомити, що метою цього Товариства, яке діяло під опікою і за вказівками кремлівського КГБ, була організація підривної, або, як кажуть у діаспорі, розкладацької діяльності в середовищі українців на еміграції.

Не випадково саме форми, методи та наслідки такої діяльності стали предметом гарячого обговорення на Першому конгресі

українських журналістів США та Канади, що відбувся наприкінці 1966 р. В розлогій кореспонденції про цю подію автор Брадович наголошує, що визвольні завдання української преси на чужині спільні й ідентичні; питанням залишається, як їх виконати, щоб принести громаді найбільшу користь [1].

Шукаючи причини перманентних чвар у середовищі української еміграції й активного віддзеркалення їх на сторінках преси, творці «Української Думки» послідовно прагнули відверто говорити з читачами про причини й наслідки цього явища, про конечну необхідність боротьби з ним, залучаючи до таких розмов тексти авторитетних речників нації. Ось як зробив це С. Ледянський у своїй гостропроблемній статті «Призначення нашої літератури». Автор наголошує на особливій відповідальності письменника, журналіста, митця за мовлене чи писане слово і на підтвердження своїх аргументів наводить переконливу цитату В'ячеслава Липинського:

«Коли неграмотний солдат, посланий в розвідку, карається смертю за брехливе донесення, бо воно загрожує катастрофою для цілої армії, то яка може бути кара грамотним інтелігентам-письменникам (і журналістам. — *М. Т.*), що для особистих інтересів нечесно виконують свій обов'язок, що брехливо формують стихійне хотіння народу, від якого залежить: бути чи не бути нації?

... Мусить бути моральна відповідальність за мистецьке (журналістське. — *М. Т.*) слово, мусить бути розуміння ваг його в житті народу, мусить бути прагнення силу того слова поставити на службу народові для зміцнення в ньому рис громадянських або простіше людських і рішучого осуду егоїзму, тваринних інстинктів, на які так багата людина нашої доби» [8].

Відсутність такої відповідальності редакція пояснює убивчими фактами недавньої радянської дійсності на теренах покинутої України: «Нашу еліту — письменників, учених, митців на 75 відсотків вистріляно. Цвіт народу, селянство, на 100 відсотків пограбоване і перетворене в жебраків. Де ще є така країна в світі, що має такі втрати і так знедолена, спустошена? Немає такої країни в світі...» [8].

Безумовно, на ці запитання читач мав би шукати самому собі власні відповіді. Або й нові запитання на кшталт такого: чи має моральне право наділений талантом письменник, митець, журналіст

не чути болю своєї розп'ятої землі, не бачити, не помічати кривди, а свідомо фальшувати правду, просто брехати, використовуючи таку впливову трибуну, якою з давніх часів була газета?

Відомо ж бо, що слово, не сперте на тягар меча і плуга, не окрилене духом народу, є мертвим, чужим, ба навіть шкідливим.

Коротко ще про одну форму реалізації поставлених перед пресою завдань. Йдеться про *відкриті листи*, що вміщувалися здебільшого на перших шпальтах.

Зазвичай вони з'являлися з приводу проблемних питань загальнонаціонального характеру (політичних, громадських, культурних), довкола яких у пресі створювалися нездорові тенденції. Показовим у цьому плані є публічне звернення до українських журналістів в еміграції, авторами якого стали авторитетні майстри пера, члени президії СУЖу, — Дмитро Андрієвський, Володимир Стахів, Михайло Воскобійник, Володимир Леник.

Варто навести витяг із цього листа, щоб відчувти гостроту моменту і водночас виваженість, аргументованість, толерантність, тверду налаштованість авторів на кінцевий позитив. Актуальність висловлених тут думок і рекомендацій не втратила своєї гостроти й для нинішніх реалій української журналістики.

«Дозволимо собі нагадати про деякі правила журналістики, порушення яких викликає несмак у читача, обурення в зацікавлених, активну овацію в покривджених, а відтак загальне згірчення.

Засада об'єктивності має бути пошанована журналістами з огляду на суспільну ролю їхньої діяльності. Автори повинні триматися фактів і застосовувати при оцінках їх критерії загального добра, критерій національно-державної рації...

Дискусія та навіть полеміка в справах громадянських і політичних є корисними, коли сприяють виясненню засадничих позицій. Однак автори не повинні вносити в загальні справи особисті моменти і використовувати прилюдні виступи для приватних порад хунків. На жаль, маємо багато виступів, надиханих злобою.

Дискутантам не вільно вживати образливих висловів, орудувати інсинуаціями, принижувати своїх опонентів. Подібні методи є недопустимі в поважних часописах.

Звертаючись до всіх українських журналістів, ми особливо надіємося на почуття відповідальності пп. Редакторів, які рішають

про вміщення чи не вміщення надісланого матеріалу. Просимо їх ласкаво, щоб вони уважно поставились до піднесених нами питань» [3].

До речі, цього відкритого листа було розіслано в усі українські періодичні видання в Європі з проханням опублікувати і цим довести до відома більшої кількості журналістів та дописувачів.

Мораль і журналістика

Як і в будь-якій професійній справі, у журналістиці та видавничій справі з давніх-давен поступово вироблялися певні етичні принципи, правила й рекомендації, актуальність яких витримала перевірку часом. Тих принципів не можна було порушувати в тих редакційних колективах, де журналісти й редактори-видавці прагнули нести високу місію не лише просвітників і навчителів, а й будителів та авторитетів нації.

Про все це нагадувала своїм читачам «Українська Думка», подаючи із середини 60-х рр. минулого століття низку матеріалів, які слугували своєрідним збірником рекомендацій із журналістської етики. А зачином для відвертої розмови з читачем слугувала стаття «Про необхідність етики в журналістиці» [10].

Спробуємо виокремити із низки публікацій окремі тези і, для кращого сприйняття, згрупувати їх за такими актуальними розділами.

Про забуті правила давньої української журналістики

Колись на Рідних Землях журналісти й дописувачі перших українськомовних газет дотримувалися правил журналістської етики.

Мартирологія наших письменників і критиків дає нам безліч прикладів, коли за здорову критику та ідейну поставу автори платили життям.

Наша давня література й критика відзначалися ідейною чистотою і правдивістю.

Про принцип об'єктивності і правдивості

Нашим журналістам бракує ширшого світогляду та об'єктивності. Вони забувають, що до їхніх думок можуть прислухатися і виробляти прилюдну опінію.

Принцип об'єктивності мусять шанувати журналісти, критики й дописувачі з уваги на суспільну роль своєї праці. Тому вони не можуть вносити в загальну працю особисті мотиви.

Необ'єктивні статті, в яких немає правдивої оцінки, створюють гуляйполе для тих, яким бракує таланту, а то й чести.

Критик, рецензент і дописувач мусять зберігати безсторонність і обережність. Важливо триматися фактів.

Про критику і самокритику

Часто доводиться спостерігати брак критеріїв в оцінці літературних творів, а ще більше — в оцінці мистецьких заходів: концертів, вистав та інших імпрез, коли ті імпрези стоять на дуже низькому рівні і компрометують нас перед чужинцями.

Стає вже правилом у рецензіях і відгуках на події не називати речі своїми іменами.

Коли планують дискусію, то варто подумати, чи така дискусія є корисна для загальної справи.

Дописувачам наших газет бракує самокритизму. Про самокритику професор Євген Онацький писав як про визнання власних помилок.

Інколи українці втрачають почуття міри й вихваляють безкритично те, що українське.

Про анонімні дописи

Багато статей непідписаних, або автори криються за криптонімами. Це не повинно мати місця, особливо тоді, коли за змістом статті критичні.

Багато є тих, хто займається брудною роботою і тим компрометує професію журналіста. Ще гірше, коли такий несовісний дописувач дає це в чужинську газету.

Про доказування своєї правоти

Наші люди люблять за всяку ціну доказати свою рацію. В ім'я цього часто нищать сусіда скрізь, де б він не був і чого не зробив.

Ще гірше, коли свою правоту прагнуть доказати члени товариств і організацій. Вони тоді не перебирають у засобах і своїм доказуванням убивають усе.

Висновки

1. Проблематика, пов'язана з покликанням, завданнями та моральними засадами української журналістики, особливо загострилася останнім часом, коли національна журналістика переживає зatoryжну кризу.

2. Причина цієї кризи — в незнанні уроків історії української журналістики, у багаторічному цілеспрямованому й наполегливому вихолощенні з неї національного стрижня. Нинішні керманічі ЗМІ, як також і дослідники та науковці, не захотівши витягнути таку журналістику з трясовини меншовартості, заповзято запихають її нині в таке ж болото космополітичної «комунікативно-каналізаційної» епохи.

3. Досвід преси української еміграції, яка переживала подібну кризу на етапі її становлення та бурхливого розвою після Другої світової війни, є неоціненним за умов його прискіпливого вивчення та винесення належних уроків.

4. Після тривалих років вимушеного мовчання під окупаційними режимами українська преса, отримавши вільні умови розвитку на теренах демократичної Європи, не зуміла сповна скористатися цією демократією, пішла на поступки окремих груп, які використовували силу друкованого слова з корисливою метою. Таке надуживання друкованого слова для партійних цілей створює ідеальну нагоду для розчарування і критики українців чужинцями.

5. Кредо української журналістики на еміграції в усі часи її розвою базувалося на двох незмінних постулатах: бути переконливим доказом існування зорганізованості української спільноти та бути візитівкою і репрезентантом цієї спільноти перед цілим світом.

4. Головніші завдання української преси в різні історичні періоди залишалися незмінними: обстоювання ідеї громадянського замирення й конечність об'єднання всіх національних сил; підтримувати в рівній мірі обидві Церкви українського народу — православно та греко-католицьку; в українських справах на міжнародному рівні — соборність України; в українських справах на чужині проповідувати необхідність зберігати національну єдність громади.

5. Моральні принципи діяльності національної журналістики мають фокусуватися довкола таких принципів: толерація традицій національної журналістики; об'єктивність і правдивість; самокритичність; відкритість; аргументованість.

1. *Брадович*. Завдання української преси на чужині // Українська Думка. Лондон, 1966. 27 січ.
2. *Дзвінчук О.* Часопис «Український Голос» (Вінніпег, Канада): проблемно-тематичний та організаційний аспекти: автореф. дис. ... канд.

- наук із соц. комунікацій: 27.00.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2008. 20 с.
3. До українських журналістів // Українська Думка. 1956. 16 серп.
 4. Журналісти до українського громадянства у Великій Британії // Українська Думка. 1948. 6 берез.
 5. Козак С. Журнал «Пороги» (Аргентина): історія, зміст, автори // Український інформаційний простір. 2018. Ч. 1. С. 186—195.
 6. Кошельняк Ю. Преса і громадянство: еміграційна преса, статті «з перцем» і «ложка дьогтю» // Українська Думка. 1949. 26 лип.
- Кушнір О. Журнал «Дукля» (Словаччина, 1953—2004): організаційний, проблемно-тематичний та жанровий аспекти: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік.: 27.00.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2008. 20 с.
7. Ледянський О. Призначення нашої літератури // Українська Думка. 1951. 15 листоп.
 8. Надуживання преси [редакційна стаття] // Українська Думка. 1949. 9 лип.
 9. Про необхідність етики в журналістиці // Українська Думка. 1966. 20 січ.
 10. Слово до наших читачів: Кілька завваг про позиції і завдання «Української Думки» // Українська Думка. 1949. 7 трав.
 11. Тимошик-Сударикова А. Паризький журнал «Тризуб». 1925—1940: формування та функціонування. Київ: Наша культура і наука, 2013. 408 с.

Юрій Фінклер

УКРАЇНСЬКІ РЕФОРМИ ТА МЕДІЙНІ МІРКУВАННЯ

Будь-яку реформу можна тлумачити як ситуацію, коли політика влади і тактика функціонування мас-медій вважаються рівноправними відповідно до соціально-структурної доцільності тлумачення суті реформи. Політичний простір як вирішальний чинник тиску на громадськість стає медійним, що може відчутно зменшити значення інтересів аудиторії та мінімізувати ідею публічного обговорення реформи. Йдеться про легітимність медіасупроводу реформи. Наголошується на тому, що громадськість насправді може відігравати значну роль у політичному та суспільному тлумаченні реформ, але громадську думку в рамках медійної практики складно визначити. В межах реформування українського суспільства існуючі